

प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेतर्गत सन २०२२-२३ व २०२३-२४ या वित्तीय वर्षात प्रशासकीय मंजुरी दिलेल्या पर्यटन संचालनालयाच्या कामांना कामांना उर्वरित रक्कम (Spill Over) सन २०२४-२५ मध्ये वितरीत करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,
मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु घौक, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२,
शासन निर्णय क्रमांक टिडीएस २०२४/०८/प्र.क्र.१७५/पर्यटन-१,
दिनांक : २७ डिसेंबर, २०२४.

- संदर्भ :-**
- १) पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, शासन निर्णय क्र. टिडीएस २०१०/०८/प्र.क्र.४६३/पर्यटन, दि.०४.११.२०१०.
  - २) वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि.२५/०७/२०२४.

शासन निर्णय :

पर्यटनस्थळांच्या ठिकाणी पायाभूत सुविधा पुराविण्यासाठी प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेतर्गत सन २०२२-२३ व २०२३-२४ या वित्तीय वर्षात प्रशासकीय मंजुरी दिलेल्या खालील तक्त्यातील पर्यटन संचालनालयाशी संबंधित कामांना सन २०२४-२५ या वर्षासाठी स्तंभ क्र.५ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे एकूण रु.१०४९.३५ लक्ष इतका निधी पर्यटन संचालनालयास वितरीत करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे :-

(रुपये लक्षात)

अ.क्र.	कामे	प्रशासकिय मान्यता	यापुर्वी वितरीत निधी	वितरीत करावयाची रक्कम
१.	२.	३.	४.	५.
१)	श्री संत तुकार्विप्र मठ मौजे अंजनवती, ता.जि, बोड येथे पर्यटक दृष्ट्यासमाधी स्थळाचा जीर्णोधार करणे, सुशोभिकरण	५०.००	७.५०	१२.७५
२)	श्री केशवाचार्य महानुभाव आश्रम श्री क्षेत्र कनाशी मंदिर येथे मुलभूत सोयी-सुविधा निर्माण करणे, ता. भडगांव, जि.	२५०.००	३७.५०	६३.७५
३)	श्री संत तुकार्विप्र मठ मौजे अंजनवती, ता.जि, बोड येथे पर्यटक दृष्ट्या समाधी स्थळाचा जीर्णोधार करणे व वृक्षारोपण करणे. किर्तनमंडप, भक्त निवास, स्वच्छता गृह व भोजन गृहाचे बांधकाम करणे. संत तुकार्विप्र यांचे साहित्या प्रचार/प्रसार व जतन करणे	१५०.००	२२.५०	३८.२५
४)	आंबागड (आंबागड किल्ला, गायमुख, बंदर झिरा देवस्थान) ता, तुमसर जि. भंडारा येथे पर्यटकांसाठी पर्यटन सुविधांचा विकास करणे	५०.००	७.५०	१२.७५
५)	मोर्शी गाडेबाडी विहुल मंदिर ते काजर झिरा, ता. राजापूर, जि. रत्नागिरी येथे पर्यटकांसाठी पोहोच रस्ता निर्माण करणे	५०.००	१५.००	१०.५०

६)	कोकणेर ता.नि. पालघर पर्यटन स्थळ येथे पर्यटकांसाठी पर्यटन सुविधांचा विकास करणे	१९०.००	५७.००	३९.९०
७)	श्री क्षेत्र कानिफनाथ देवस्थान मढी ता. पाथडी । जि. अहमदनगर या देवस्थानला पर्यटन।	३८०.००	११४.००	७९.८०
८)	श्री विद्यानेश्वर मंदिर संस्थान आपेगांव, ता.अंबड, जि.जालना, या ठिकाणी मुलभूत सोयी सुविधा, सौदर्यकरण व विकास कामे करण्याबाबत	४३२.००	२१६.००	६४.८०
९)	कुरोली, ता. खटाव, जि. सातारा येथील विठोबा मंदिर पर्यटन परिसरात सुधारणा करणे सुशोभिकरण करणे व पेक्किंग ब्लॉक बसवणे	१५०.००	७५.००	२२.५०
१०)	ऐतिहासिक घोडेखुर नेलकरंजी, ता. आटपाडी, जि. सांगली पर्यटन परिसर विकसित करणे, पेक्किंग ब्लॉक बसवणे,	१५०.००	७५.००	२२.५०
११)	झरे, ता. आटपाडी, जिल्हा सांगली येथील परिसरात आोढा पात्रात घाट बांधकाम करणे.	१००.००	५०.००	१५.००
१२)	प्रार्देशिक औरंगाबाद कार्यालय पर्यटन संचालनालय येथे पर्यटन केंद्र व कार्यालयाचे बांधकाम करणे.	४८२.००	१४४.६०	१०१.२२
१३)	संत कावरअम धाम येथील परिसरात बांधकाम करणे.	५६.५६	१६.९७	११.८८
१४)	महलक्ष्म संस्थान गानोजा देवी जि. अमरावती येथील परिसरात सुशोभीकरण व बांधकाम करणे.	२५.००	७.५०	५.२५
१५)	लुम्ब्री कमलताई गावी जि. अमरावती येथील परिसरात सुशोभीकरण व बांधकाम करणे.	५०.००	१५.००	१०.५०
१६)	श्री अंबादास बाबा संस्थान जि. अमरावती येथील परिसरात सुशोभीकरण व बांधकाम करणे.	२५.००	७.५०	५.२५
१७)	बोडी, ता. धारणी येथे सुजादुबाबा येथे सभागृह बांधकाम, प्रवेशद्वार, सौदर्यांकरण व पथदिवे बसविणे	४०.००	१२.००	८.४०
१८)	टोटबां ता. धारणी, जि. अमरावती येथे मोतीमाता परिसरात कॉक्रीट रस्ता, सभागृह बांधकाम, व पथदिवे बसविणे	४०.००	१२.००	८.४०
१९)	नांदुरा, ता. मोर्शी येथे श्री क्षेत्र पिंगळादेवी संस्थान गड नांदुरा पिंगळाई पर्यटनस्थळ येथे सभागृह बांधकाम, प्रवेशद्वार,	४०.००	१२.००	८.४०
२०)	तिवसा येथे श्री रुद्धिमणी पीठ कोडण्यपुर येथील कामे.	४०.००	१२.००	८.४०
२१)	वायगाव, ता. भातकुली येथे श्री क्षेत्र सिंधी विनायक येथे पर्यटनस्थळ येथे सभागृह बांधकाम, प्रवेशद्वार, सौदर्यांकरण व पथदिवे बसविणे.	४०.००	१२.००	८.४०
२२)	ब्राह्मणवाड धडी, ता. चांदुरबाजार श्री क्षेत्र गंगामाय येथे सभागृह बांधकाम, प्रवेशद्वार, सौदर्यांकरण पथदिवे बसविणे व पथदिवे बसविणे	४०.००	१२.००	८.४०
२३)	राजापूर येथील छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या इतिहासाची प्रतिक असलेली इंग्रज कालीन वर्खार (राजापुरगढी) चे संवर्धन करणे व परिसर सुशोभित करणे, ता. राजापूर	२००.००	३०.००	५१.००

२४)	गोपीनाथ गड मौजे नांदूरशिंगोटे ता. सिन्नर जि. नाशिक ह्या पर्यटन २६. स्थळी सुशोभिकरण व विकास कामे करणे. (अप्रोच, लाइट, पार्किंग इ)	२००.००	३०.००	५१.००
२५)	गजानन महाराज मंदिर, कांता नगर येथे सौंदयाकरण करणे व विलास नगर येथे रोडचे बांधकाम व सौंदयाकरण करणे व श्रीहरी नगर (अर्जुन नगर) ता. अमरावती येथे प्रवेशद्वारार उभारणे	१००.००	१५.००	२५.५०
२६)	गजानन महाराज मंदिर, कुंभारवाडा, ता.जि. अमरावती सभागृह बांधकाम व सौंदर्याकरण करणे.	१००.००	१५.००	२५.५०
२७)	हनुमान मंदिर, न्यु हनुमान नगर, ता.जि. अमरावती येथे सभागृह बांधकाम व सौंदर्याकरण करणे.	५०.००	७.५०	१२.७५
२८)	साई मंदिर, मोहन नगर, ता.जि. अमरावती येथे सभागृह बांधकाम व सौंदर्याकरण करणे.	५०.००	७.५०	१२.७५
२९)	टेंपू (डॅम व गोपाळ गणेश आगरकर यांचे जन्मस्थान), ता. कराड जि. सातारा येथे पर्यटकांसाठी मुलभूत सोयी सुविधा निर्माण करणे.	३९८.२५	११९.१२	५९.७४
३०)	भंडारधरा धरण परिसरात टेंटसिटी, गार्डनिंग व इतर मुलभूत सुविधा निर्माण करणे व पर्यटन दृष्ट्या विकास करणे, ता. अकोले, जि. अहमदनगर	४९४.००	२४७.००	७४.१०
३१)	श्री अलकापुर ऐतिहासिक पर्यटन स्थळ ता. संगमनेर जि. अहमदनगर येथील विविध विकास कामे	२९४.००	१४७.००	४४.१०
३२)	मौजे देवठाण, ता. अकोले जि. अहमदनगर येथील खंडोबा देवस्थान पर्यटन स्थळाचा पर्यटनदृष्ट्या विकास करणे	२००.००	१००.००	३०.००
३३)	महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्था, नाशिक येथे पर्यटकांसाठी "महाराष्ट्र मॉडेल" प्रदर्शन केंद्राचा विकास करणे	४६९.६९	१५०.००	९५.९९
		एकूण	५३८६.५०	१८८८.६९
				१०४९.३५

०२. अटी व शर्ती :-

- /गृहांग
- वितरीत केलेल्या निधीतून खर्च करताना वित्तीये नियमांचे आणि विविध नियमांतर्गत नेमून दिलेल्या कार्यपद्धतीचे पालन करण्यात यावे.
  - प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेच्या शासन निर्णय, दिनांक ४ नोव्हेंबर, २०१० मधील अटी व शर्तीचे उल्लंघन झाल्याचे भविष्यात निर्दर्शनास आल्यास देण्यात आलेला संपूर्ण निधी व्याजासह वसूल करण्यात येईल.
  - कोणत्याही परिस्थितीत मंजूर अनुदानापेक्षा जास्त खर्च होणार नाही याची दक्षता घेण्यात यावी. मंजूर अनुदानापेक्षा जादा खर्च झाल्यास त्याची जबाबदारी संबंधित जिल्हाधिकारी यांची राहील व जादा खर्च प्रित्यर्थ जादा अनुदान उपलब्ध करून दिले जाणार नाही.
  - मंजूर तरतुदीतून करावयाचा खर्च दिनांक ३१ मार्च, २०२५ पर्यंत करण्यात यावा व मंजूर कामे तात्काळ पूर्ण करावीत.
  - कामाच्या ठिकाणी सदर काम प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेतून करण्यात आल्याचे फलक लावण्यात यावेत.

- ६) ज्या संदर्भात निधी उपलब्ध करून देण्यात येत आहे त्या प्रत्येक योजनेच्या संदर्भात वित्तीय अधिकाराच्या प्रत्यावर्तनानुसार सक्षम प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता घेणे आवश्यक आहे.

७) तांत्रिक मान्यता विहित स्तरावर घेण्यात यावी.

८) रस्त्यांच्या प्रस्तावित कामांच्या प्रकरणांमध्ये सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या नियमावलीचे पालन करणे बंधनकारक राहील.

९) योजनेत्तर स्वरूपाच्या कामासाठी (देखभाल/दुरुस्ती इ.) सदरची तरतूद उपयोगात आणली जाणार नाही, याची दक्षता घ्यावी.

१०) सदर कामांपैकी जी कामे देवस्थान/संस्थेच्या जागेवर करण्यात येणार आहेत, अशा कामांसंदर्भात सदर देवस्थान/संस्थेकडून ना-हरकत प्रमाणपत्र प्राप्त करून घेणे बंधनकारक राहील. तसेच अशा कामाच्या पूर्णत्वानंतर त्या संदर्भातील देखभाल/दुरुस्ती संबंधित संस्थेने करण्यासंदर्भात जिल्हाधिकाऱ्यांनी संबंधित देवस्थान / संस्थेबरोबर करारनामा करणे बंधनकारक राहील. अशा प्रकारच्या देखभाल दुरुस्तीकरीता शासनाकडून यापुढे कोणत्याही प्रकारचा निधी उपलब्ध करून दिला जाणार नाही, याची नोंद घेण्यात यावी व तशी अट करारात अंतर्भूत करण्यात यावी. तसेच या कामामुळे निर्माण होणाऱ्या सर्व सुविधा तसेच पर्यटन स्थळ सर्व नागरीकांसाठी खुले राहील, अशी अट करारात समाविष्ट करण्यात यावी.

११) सदर निधीतून होणाऱ्या खर्चातून करावयाच्या कामांची भौतिक प्रगती तसेच निधीतून होणा-या खर्चाची मासिक विवरणपत्रे दर महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत पर्यटन संचालनालयास व शासनास न चुकता सादर करावीत.

१२) या शासन निर्णयातील कामांना अवितरित निधीच्या मर्यादित निधी वितरित करण्यात येत असून जिल्हाधिकारी यांनी संबंधित काम कोणत्याही अन्य योजनेतून / निधीतून पुर्ण करण्यात आले नाही याची खात्री करूनच निधीचे वितरण करावे. मंजूर असलेले काम कोणत्याही अन्य योजनेतून / निधीतून पुर्ण करण्यात आले असल्यास संबंधित कामास वितरित केलेला निधी शासनास परत करण्यात यावा व झालेल्या अनियमिततेबद्दल संबंधितांवर उचित कारवाई करण्यात यावी.

१३) उपलब्ध करून देण्यात येत असलेला निधी संबंधित यंत्रणेला वितरित करण्यापूर्वी आतापर्यंत झालेल्या कामाची तपासणी करून कामाच्या गुणवत्तेबाबत खात्री केल्यानंतरच निधी संबंधित यंत्रणेला वितरित करण्यात यावा.

१४) कामाची गुणनियंत्रण यंत्रणेद्वारे प्रत्यक्ष तपासणी करून कामाच्या गुणवत्तेबाबत व कामाच्या सद्यास्थितीबाबतचा प्रमाणित अहवाल (छायाचित्रांसह) १ महिन्याच्या आत पर्यटन संचालनालयामार्फत शासनास सादर करण्यात यावा.

१५) निधीबाबतचे उपयोगिता प्रमाणपत्र न चुकता संबंधित जिल्हाधिकारी यांच्या मान्यतेने पर्यटन संचालनालयामार्फत शासनास सादर करण्यात यावे.

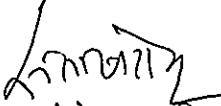
१६) सदर काम पूर्ण झाल्यानंतर सदर कामाच्या देखभालीची तसेच इतर अनुषंगिक कामांची जबाबदारी कार्यान्वयीन यंत्रणा व संबंधित संस्था यांची राहील.

०३. वर नमूद करण्यात आलेला खर्च हा सन २०२४-२५ या वर्षाच्या अर्थसंकल्पीय तरतुदीमधून मुख्यलेखाशीर्ष "मागणी क्रमांक झेडडी-४, ३४५२-पर्यटन, पर्यटनासाठी पायाभूत सुविधा, १०१ पर्यटन केंद्रे (०२) पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना - राज्य योजनांतर्गत योजना, (०२) (१८) पर्यटन विकासासाठी विविध ठिकाणांसाठी मूलभूत सुविधांकरीता अनुदाने (३४५२ १९५८) ३१ सहायक अनुदाने" या लेखाशीर्षाखालील मंजूर तरतुदीमधून भागविण्यात यावा. या प्रकरणी मंजूर करण्यात आलेल्या (प्रादेशिक पर्यटन विकास योजनेतर्गत) सहायक अनुदानाची रक्कम आहरण करून संबंधितांना वितरीत करण्याकरीता पर्यटन संचालनालयाच्या संबंधित कामांसाठी मुख्य लेखा अधिकारी, पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई, यांना 'आहरण व संवितरण अधिकारी' व सह संचालक, पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना 'नियंत्रण अधिकारी' म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. सदर निर्णयानुसार मंजूर करण्यात

आलेल्या अनुदानाची रक्कम त्यांनी अधिदान व लेखा अधिकारी कार्यालय, मुंबई येथे देयके सादर करून संबंधितांना वितरीत करावी. सदर कायवाहीबाबतचा अनुपालन अहवाल शासनास एक महिन्यात सादर करण्यात यावा.

०४. प्रमाणित करण्यात येते की, वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२४/प्र.क्र.८०/अर्थ-३, दि.२५/०७/२०२४ अन्वये देण्यात आलेल्या सुचनेनुसार व अधिकाराच्या मर्यादेत सदर शासन परिपत्रकासोबतच्या परिशिष्टामधील तपासणीसूची बाबीची व अटीची पुरता करण्यात आली आहे. त्यानुसार सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.८४/२०२४/व्यय-१५, दि.१८/१२/२०२४ रोजीच्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(संतोष जया विठ्ठल रोकडे)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. महालेखापाल, महाराष्ट्र - १, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई
२. महालेखापाल, महाराष्ट्र - २, (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), नागपूर
३. महालेखापाल, (स्थानिक निकाय लेखापरीक्षा व लेखा), मुंबई.
४. संचालक, पर्यटन संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५. नियोजन विभाग (कार्यासन-१४११/१४४४), मंत्रालय, मुंबई.
६. वित्त विभाग (का.व्यय-१५/अर्थोपाय / अर्थसंकल्प) मंत्रालय, मुंबई.
७. अवर सचिव, (अर्थसंकल्प शाखा) पर्यटन व सांस्कृतिक विभाग, मंत्रालय, मुंबई (यांना आदेशात नमूद करण्यात आलेल्या संबंधित नियंत्रण अधिका-यांकडे निधी वितरीत करण्याच्या विनंतीसह)
८. निवड नस्ती, कार्यासन-पर्यटन-१

*****

